

ESQUEMA DE LA CINQUENA MEDITACIÓ METAFÍSICA

(« De l'essence des choses matérielles; et
derechef, de Dieu; qu'il existe »)

[De l'essència de les coses materials i novament de Déu;
que existeix]

OBJECTIU DE LA CINQUENA MEDITACIÓ: En aquesta meditació es tracta de demostrar l'existència de Déu — l'única en què la idea implica necessàriament l'existència — a partir de les nocions matemàtiques. A partir del moment que tinc en la meua ment la idea de Déu, necessàriament, per la consideració de la seva natura, he d'admetre que Déu (summa perfecció) existeix necessàriament. Si Déu és pensat com a perfecte, no pot no-existir. Que la idea de Déu sigui evident garanteix el coneixement clar i distint de les altres coses.

En la meditació tercera s'havia justificat l'existència de Déu a partir de la meua ment (de la idea que està en mi) i se l'havia presentat com a causa de les meves idees. Ara es tracta de plantejar el tema des d'un altre punt de vista: es vol mostrar l'existència de Déu a partir del seu propi concepte. Hi ha idees que van lligades en la ment, com la de muntanya i vall. Si penso l'una necessàriament he de pensar altra [«no puc concebre un Déu sense existència, ni una muntanya sense vall» — paràgraf 4rt]. Si de la idea d'un triangle euclidià en puc deduir que la suma dels seus angles val dos angles rectes, igualment de la idea d'un ser sobiranament perfecte n'he de deduir la seva existència, en la mesura que l'existència és una perfecció.

RESUM DE LA CINQUENA MEDITACIÓ:

1.- Estudi de les coses materials

.- Abans de considerar el problema de la seva existència, cal estudiar les idees que hom té (— les idees en tant que són en el meu pensament). Són idees distintes o confuses? [paràgraf 92 del text]

.- Examen de la idea d'extensió divisible: és una idea clara i distinta a partir de la qual s'han format les idees matemàtiques. El rerefons del text és platonitzant. («quan començo a descobrir-les em sembla que no aprenc res de nou, sinó més aviat recordo el que sabia abans»).

.- Les idees matemàtiques són idees innates, són veritables perquè són concebudes clarament i distinta («quan imagino un triangle; encara que potser no hi ha enlloc del món, fora del meu pensament, una figura així (...) no deixa d'haver-hi una certa natura, o forma o essència determinada d'aquesta figura, la qual és immutable i eterna, que no he inventat de cap manera i que no depèn del meu esperit»).

.- Si són veritables, existeixen: són essències geomètriques («car és molt evident que tot el que és veritable és alguna cosa, i ja he demostrat abans que totes les coses que conec clara i distintament són veritables»).

2.- Aplicació d'aquestes conclusions a la idea de Déu per tal de demostrar la seva existència.

.- **Examen de la idea de Déu:** Déu és un ésser absolutament perfecte. Com que l'existència eterna és una perfecció, pertany a la idea de Déu i, per tant, Déu existeix («... no trobo pas menys en mi la seva idea [de Déu], és a dir, la idea d'un ésser sobiranament perfecte, que la de la figura o nombre que sigui»).

.- **Objecció:** el pensament no imposa cap necessitat. No és perquè penso que una cosa existeix que la cosa (realment) existeix.

Però en el cas de Déu, és la idea de Déu en ella mateixa la que imposa l'existència de Déu. No sóc lliure de concebre un Déu sense existència (argument ontològic).

.- **Observació:** aquest raonament ens desconcerta perquè no es pot concloure la idea d'un ésser finit la seva existència, però es tracta aquí de la idea d'un ésser infinit.

3.- Conseqüència de l'existència necessària de Déu

.- És possible adquirir una ciència matemàtica.

.- Déu garanteix la veritat de les meves idees clares i distintes.

.- El coneixement de Déu i de la seva bondat permet deixar de tenir dubtes sobre les idees matemàtiques. «... la certesa i la veritat de tota ciència depenen de l'únic coneixement del veritable Déu».